

Олексій Кот,

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник відділу
проблем приватного права НДІ приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної Академії правових наук України,
член Ради з питань судової реформи
при Президенті України,
член Науково-консультативної ради
при Верховному Суді України,
член Науково-консультативної ради
Вищого господарського суду України

УДК 347.13

ПРЕВЕНТИВНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ У СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ

У статті автор аналізує правове регулювання способів захисту права власності, основну увагу приділяючи превентивним способам захисту. На підставі положень законодавства України, а також доктрині цивільного права автор досліджує питання правової природи превентивних способів захисту та їх місця в сучасній системі захисту суб'єктивних цивільних прав. Особлива увага приділяється наявності факту невизнання, оспорювання або порушення права як необхідної передумови для застосування способів захисту цивільних прав, у тому числі і права власності.

Ключові слова: захист суб'єктивних цивільних прав, правова природа захисту цивільних прав, захист права власності, превентивні засоби захисту права власності, порушення цивільних прав.

Категорія здійснення суб'єктивних цивільних прав є однією з базисних категорій цивільного права, що нерозривно пов'язана як із проблемою праворозуміння в цілому, так і з співвідношенням його різних аспектів.

Традиційним для науки цивільного права є визначення здійснення суб'єктивних прав як реалізації управомоченою особою правових можливостей, що є змістом самого суб'єктивного права.

Оскільки термін «здійснення» розкривається через категорію «зміст суб'єктивного права», варто звернутися до його законодавчого регулювання, зокрема на прикладі правового регулювання права власності.

Так, у ст. 317 ЦК України визначається зміст суб'єктивного права власності, про що свідчить навіть назва цієї норми. Згідно з ч. 1 ст. 317 ЦК України власни-

кові належать права володіння, користування та розпоряджання своїм майном. Згідно з позицією Верховного Суду України у сукупності ці правомочності вичерпують усі надані власнику можливості [1].

Слід зазначити, що такий підхід є доволі поширеним для вітчизняного законодавця. Значно цікавішим вбачається аналіз її співвідношення з положеннями ст. 319 ЦК України, якою регулюється здійснення права власності.

Відповідно до ч. 1 ст. 319 ЦК України власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд. При цьому в ч. 2 ст. 319 ЦК України також додається, що власник має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, які не суперечать закону.

Співставлення вказаних приписів, що містяться у статтях 317 і 319 ЦК Украї-

ни, дає підстави стверджувати, що з точки зору цивільного закону здійсненням **суб'єктивного права вважається фактичне вчинення тих дій, актів реальної поведінки особи, можливість вчинення яких надана цій особі шляхом закріплення за нею (набуття) суб'єктивного цивільного права.**

Аналогічного висновку можна дійти і за результатами аналізу наукових категорій приватного права. Як писав Юліус Барон, а пізніше Є. В. Васьковський, будь-яке право дає уповноваженому владу; користуватись цією владою означає здійснювати право [2]. Відтак, якщо суб'єктивне цивільне право виступає гарантованою можливістю (владою, свободою) певної поведінки, то вочевидь логічним буде припустити, що здійсненням суб'єктивного цивільного права в найбільш загальному розумінні є вчинення уповноваженим суб'єктом певних актів поведінки, які відповідають наданій можливості (моделі поведінки).

У системі механізму здійснення цивільних прав, який у загальному вигляді включає стадії формування або встановлення права, реалізації права та захист права, особливу увагу, на нашу думку, необхідно приділяти стадії захисту права.

Стадія захисту права є факультативною стадією механізму здійснення суб'єктивного цивільного права. У разі якщо підстави для захисту права відсутні, право на захист не трансформується в реальну діяльність суб'єкта, спрямовану на припинення правопорушення та відновлення порушеного права.

Відповідно до ч. 4 ст. 13 Конституції України держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання. Наведене положення Основного Закону виступає основою цілого комплексу норм приватного права, які спрямовані на захист порушеного права власності.

Традиційною передумовою захисту права, зокрема захисту права судом, є факт порушення права. Водночас у реальному житті виникають ситуації, коли важливим і своєчасним вбачається не стільки реакція на вже вчинене правопорушення, скільки можливість запобігти такому порушенню. У такому випадку, як правило, йдеться про **превентивний за-**

хист права власності, або точніше — про захист права власності за умови існування загрози його порушення.

Тим не менше, незважаючи на важливість цього питання, превентивний захист права власності не отримав належної уваги в науковій літературі.

Як і для будь-яких приватноправових конструкцій, завданням науки цивільного права вбачається розробка цілісного вчення про превентивний захист права власності, наріжним каменем якого є питання про правову природу цього захисту. Проблема полягає в тому, яким чином ідея превентивного захисту має бути узгоджена з традиційним поняттям захисту суб'єктивного права.

Досліджуючи право на захист, В. П. Грибанов відзначав його нерозривний зв'язок із самим суб'єктивним цивільним правом принаймні у двох аспектах: по-перше, право на захист виникає лише із порушенням суб'єктивного цивільного права або з його оспорюванням іншими особами; по-друге, характер вимоги про захист права визначається характером порушеного чи оспорюваного матеріального права, зміст і призначення якого в основному визначає й спосіб його захисту [3].

Як відзначав С. С. Алексєєв, захист права — це державно-примусова діяльність, спрямована на відновлення порушеного права, забезпечення виконання юридичного обов'язку [4].

Із цим узгоджується сучасне уявлення про захист права власності як системі активних заходів, що їх застосовує власник, компетентні державні чи інші органи, спрямовану на усунення порушень права власності, покладення виконання обов'язку з відновлення порушеного права на порушника [5].

Таким чином, у доктрині захист суб'єктивного права іманентно пов'язується з фактом вже існуючого порушення чи оспорювання цього права.

У цілому, з аналогічних засад виходить і сучасне українське законодавство. Так, згідно з ч. 1 ст. 15 ЦК України кожна особа має право на захист свого цивільного права *у разі його порушення, невизнання або оспорювання*. Разом із тим, у ч. 2 ст. 386 ЦК України встановлено, що власник, який має підстави пе-

редбачати можливість порушення свого права власності іншою особою, може звернутися до суду з вимогою про заборону вчинення нею дій, які можуть порушити його право, або з вимогою про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню.

Відповідно до ст. 1 ЦПК України завданнями цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. До того ж, за змістом ч. 1 ст. 3 ЦПК України кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів.

Тим не менш, у господарському процесуальному законодавстві міститься норма, яка сформульована не настільки категорично. Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 1 ГПК України, підприємства, установи, організації, інші юридичні особи, громадяни, які здійснюють підприємницьку діяльність без створення юридичної особи і в установленому порядку набули статусу суб'єкта підприємницької діяльності, мають право звертатися до господарського суду згідно з встановленою підвідомчістю господарських справ за захистом своїх порушених або оспорюваних прав і охоронюваних законом інтересів, а також для вжиття передбачених цим Кодексом заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням.

Наведене дає підстави для наступних висновків: (1) вітчизняне цивільне законодавство виходить із того, що захисту підлягає лише право, яке порушене, не визнається або оспорюється; але (2) у певних випадках закон допускає звернення особи до суду з метою запобігання порушенню його права, яке ще не сталося. Вочевидь, між цими двома тезами існує певна неузгодженість, причина якої вбачається у зіткненні прагнень законодавця надати учасникам приватних правовідносин можливість попереджувати порушення своїх прав із традиційним вченням про захист права.

Порушене питання тісно пов'язане з

існуючим у науці цивільного процесу спору щодо можливості пред'явлення превентивних позовів.

Так, деякі вчені наполягають на можливості пред'явлення таких позовів та відзначають, що рішення суду за такими позовами повинно попереджувати правопорушення. Допомога володільцю права полягає в тому, щоб своєчасно відвести загрозу, зняти напругу, не очікуючи, коли настануть більш серйозні шкідливі наслідки [6].

З другого боку, як зазначає О. А. Беляневич, класичне вчення про позов засноване на аксіомі про те, що позов слідує за фактом порушення прав позивача, *post factum*, як реакція на негативний акт (правопорушення), що стався [7]. Не випадково Г. Л. Осокіна вважає проблематичним існування превентивних позовів саме з тих підстав, що за змістом процесуального законодавства поняття позову пов'язується із порушенням чи оспорюванням суб'єктивного права або інтересу і метою будь-якого позову є їх захист, а не попередження правопорушення [8].

Отже, в науці процесуального права заперечення проти можливості пред'явлення превентивних позовів ґрунтуються, по суті, на тих самих засадах матеріального приватного права про захист прав, щодо яких вже наявний факт порушення, невизнання чи оспорювання.

Підбиваючи проміжний підсумок у цьому вкрай дискусійному питанні, слід зазначити, що історія приватного права знає випадки пред'явлення попереджувальних позовів. До таких можна віднести, наприклад, так званий прогібіторний позов, відомий римському праву. Тому, на нашу думку, проблема визначення правової природи превентивного захисту лежить не в площині формування нової складової частини широкого поняття охорони прав, а скоріше, у сфері переосмислення категорії «захист суб'єктивного права», на чому акцентувала увагу І. В. Жилінкова [9]. Це матиме важливе практичне значення, адже, за великим рахунком, окрім деяких особливостей, превентивні заходи повинні відповідати всім вимогам, які традиційно ставляться до способів захисту права (відповідність

змісту суб'єктивного права, адекватність діям зобов'язаної особи тощо).

Схожий підхід був утілений Верховним Судом України у постанові від 19.11.2014 р. по справі № 6-180цс14, в якій найвищий судовий орган застосував статті 3, 15 ЦПК України з урахуванням приписів ч. 2 ст. 386 ЦК України і відзначив, що правом на звернення до суду за захистом наділена особа в разі порушення (*можливого порушення*), невизнання або оспорювання саме її прав, свобод чи інтересів, а також у разі звернення до суду органів і осіб, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб або державні та суспільні інтереси. Відтак, суд повинен установити, чи були порушені (*чи існує можливість порушення*), невизнані або оспорені права, свободи чи інтереси цих осіб, і залежно від установленого вирішити питання про задоволення позовних вимог або відмову в їх задоволенні [10].

У контексті питання про правову природу навряд чи вдалим можна вважати спроби окремих науковців обґрунтувати речово-правовий характер превентивного захисту (або ж конкретного способу захисту в межах цього типу захисту) [11]. Превентивний захист цілком може бути наданий іншим правам (виключним, правам вимоги), тому було б помилкою наділяти його виключно речовими чи зобов'язальними ризиками.

Однією з особливостей превентивного захисту вважають надання його виключно судом [12]. На нашу думку, це питання потребує додаткового аналізу, однак у будь-якому випадку не можна виключати пред'явлення власником вимоги безпосередньо до особи, дії якої вбачаються здатними призвести до порушення права власності.

Наприклад, згідно зі ст. 1163 ЦК України фізична особа, життю, здоров'ю або майну якої загрожує небезпека, а також юридична особа, майну якої загрожує небезпека, мають право вимагати її усунення від того, хто її створює. У свою чергу, за змістом ст. 1164 ЦК України в разі неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи заінтересована особа має право вимагати:

1) вжиття невідкладних заходів щодо усунення загрози;

2) відшкодування завданої шкоди;

3) заборони діяльності, яка створює загрозу.

Таким чином, фізична або юридична особа, майну якої загрожує небезпека, має право пред'явити вимогу безпосередньо особі, поведінка якої створює небезпеку порушення права. Невиконання такої вимоги дає власнику право ініціювати застосування певних способів захисту. При цьому норми статей 1163, 1164 ЦК України, на відміну від положень ст. 386 ЦК України, не обмежують власника в частині можливості звертатись за превентивним захистом лише до суду.

Головною особливістю превентивного захисту права власності, на нашу думку, слід визнати його допущення за умови існування загрози порушення права. Категорія «загроза» не є достатньо дослідженою в доктрині приватного права, але, на наш погляд, доцільно розглядати превентивний захист саме через призму цього поняття.

Нагадаємо, що відповідно до ч. 2 ст. 386 ЦК України умовою звернення до суду визначено наявність у власника підстав передбачати можливість порушення свого права власності іншою особою. Таке формулювання, по-перше, створює певні труднощі в контексті визначення юридичного факту, який спричиняє правові наслідки стосовно виникнення права на позов. Порушення права не настало, тоді як ще О. О. Красавчиков відзначав, що юридичне значення мають лише факти дійсності, а не можливість, якій може й не судилося стати дійсністю. Майбутні «факти» не породжують юридичних наслідків у теперішньому [13]. В свою чергу, суб'єктивне сприйняття власником певних обставин не може бути юридичним фактом.

По-друге, формально умовою надання захисту норма ч. 2 ст. 386 ЦК України визначає суб'єктивний розсуд власника, його сприйняття певних обставин.

Натомість, якщо в контексті ч. 2 ст. 386 ЦК України вести мову про загрозу порушення права власності, наведених недоліків можна уникнути. Загроза порушення права є фактом реальної

дійсності, тобто цілком може бути визнана юридичним фактом. При цьому вона об'єктивна, на відміну від її сприйняття власником, тому якщо власник у силу тих чи інших причин помилково уявив собі майбутнє порушення права, підстав для чого не було, суд повинен відмовити такій особі у захисті.

Тлумачення ч. 2 ст. 386 ЦК України в контексті існування загрози порушення права також дає можливість уточнити буквальний зміст норми, який формально пов'язує захист із можливістю порушення права. На нашу думку, надати превентивний захист доцільно тільки в тому випадку, коли йдеться про неминуче порушення права у майбутньому, якщо не буде вжито попереджувальних заходів. Отже, повинно йтися про наявність такої поведінки третьої особи, яка однозначно призведе до порушення права власника, і при цьому відсутні підстави вважати, що ця поведінка буде змінена третьою особою.

Вочевидь саме тому Верховний Суд України у листі від 01.07.2013 р. «Аналіз деяких питань застосування судами законодавства про право власності при розгляді цивільних справ» обґрунтовано зазначив, що відповідний спосіб захисту права власності спрямований на попередження можливого порушення, якого на момент подання позову немає, але при цьому у власника є всі підстави вважати, що *дії відповідних осіб неминуче призведуть до порушень його права*.

Слід зазначити, що схожий підхід використовується у праві Німеччини для характеристики загрози порушення права, під якою розуміється положення, без усунення якого з *достатньою вірогідністю або точністю* в майбутньому за відсутності втручання може статись порушення охоронюваного блага [14].

У науковій літературі була висловлена думка про те, що норма ч. 2 ст. 386 ЦК України закріплює *особливий спосіб захисту* — превентивний [15]. В одному з судових рішень схожу точку зору висловив і Верховний Суд України, зазначивши, що у цій нормі закріплений *окремий превентивний (попереджувальний) спосіб захисту права власності*, який, на відміну від інших способів, передбачає захист права власності у випадку,

коли порушення права ще не відбулося, але є підстави вважати, що воно має статись. Зміст такого захисту полягає в тому, що у передбачених законом випадках з метою попередження порушення права власності застосовуються примусові заходи без покладення на нього юридичної відповідальності (постанова від 19.11.2014 р. по справі № 6-180цс14 [16]).

Інша точка зору була висловлена О. А. Беляневич. На думку дослідниці, превентивний захист не може бути визначений як спосіб захисту, оскільки являє собою не міру впливу на поведінку суб'єкта, який порушує, не визнає чи оспорує чуже право, а є, по суті, особливим видом судової діяльності, спрямованої на попередження (чи прискання) правопорушення [17].

У судовій практиці під способом захисту розуміють концентрований вираз змісту (суті) міри державного примусу, за допомогою якого відбувається досягнення бажаного для особи, право чи інтерес якої порушені, правового результату [18]. З урахуванням цього, превентивний захист не є сам по собі способом захисту суб'єктивного приватного права. Превентивний захист, як зазначалося вище, цілком може бути кваліфікований як різновид або складова частина категорії «захист права», з урахуванням певного переосмислення та вдосконалення останньої.

Натомість, превентивний захист передбачає існування конкретних способів захисту, які можуть бути застосовані з метою попередження порушення права власності. До таких способів захисту можна віднести зокрема:

1) заборона вчинення третьою особою дій, які можуть порушити право власника (ч. 2 ст. 386, п. 3 ч. 1 ст. 1164 ЦК України);

2) вчинення певних дій для запобігання порушенню права власності (ч. 2 ст. 386, п. 1 ч. 1 ст. 1164 ЦК України);

3) припинення дій, що створюють загрозу його порушення (абз. 5 ч. 2 ст. 20 ГК України).

При цьому, на нашу думку, не потрібно змішувати способи захисту, передбачені у ч. 2 ст. 386 ЦК України та в абз. 5 ч. 2 ст. 20 ГК України. Головний на-

слідок заборони вчинення дій полягає в тому, що продовження вчинення таких дій саме по собі буде правопорушенням, достатнім для покладення на особу відповідальності та вжиття інших заходів захисту. Натомість, такий спосіб захисту як припинення дій, може розглядатися в якості інструменту для примусового блокування подальшої поведінки особи за допомогою виконавчої служби чи інших уповноважених державних органів.

Окремо хотілося б відзначити, що відсутні достатні підстави заперечувати можливість використання власниками способів захисту, передбачених ст. 16 ЦК України, для запобігання правопорушенням. Дійсно, більшість із перелічених у вказаній нормі вимог заявляються постфактум. Однак, наприклад, зміна правовідношення (п. 6 ч. 2 ст. 16 ЦК України) та припинення правовідношення (п. 7 ч. 2 ст. 16 ЦК України) цілком можуть бути використані власником для цілей попередження порушення свого права.

Тим не менш, убачається, що додаткового аналізу потребує точка зору, висловлена Верховним Судом України в листі від 01.04.2014 р. «Аналіз практики застосування судами ст. 16 Цивільного кодексу України», згідно з якою до «сфери дії п. 1 ч. 2 ст. 16 ЦК належать також суміжні способи захисту прав, що не вносять змін до існуючих правовідносин. Зокрема, у справах за позовом власника, який має підстави передбачати можливість порушення свого права власності іншою особою, про заборону вчинення нею дій, що можуть порушити його право, або з вимогою про вчинення певних дій для запобігання такому порушенню (ч. 2 ст. 386 ЦК), про захист особистих немайнових прав, за заявами про визнання фізичної особи недієздатною, безвісно відсутньою, оголошення померлою, про встановлення фактів, що мають юридичне значення».

Пунктом 1 ч. 2 ст. 16 ЦК України передбачено такий спосіб захисту як визнання права. Цей спосіб захисту застосовується у випадку, коли право не визнається, і тому він носить не попереджувальний характер, а завжди виступає реакцією на протиправні дії третьої особи.

Насамкінець хотілося б звернути увагу на співвідношення передбачених у ч. 2 ст. 386 ЦК України способів захисту із негативними вимогами.

Окремі вчені вважають, що різновидом негативного позову є прогібаторний позов (про заборону створювати перешкоди для володіння й користування на майбутнє), який полягає в можливості пред'явлення двох вимог: вимоги про заборону неправомірних дій зі сторони порушника на майбутнє у випадку існування реальної загрози вчинення порушення в майбутньому та вимоги про заборону вчинення повторного аналогічного правопорушення [19].

Питання про співвідношення цих двох позовів ставилось ще романістами, однак остаточної відповіді не отримало. Зокрема дослідники відзначали, що в Римі *actio prohibitoria* існував паралельно негативному позову, передбачав вимогу позивача стосовно свободи своєї власності і доказування тільки свого права на заборону втручання зі сторони відповідача [20]. Водночас, Й. О. Покровський прямо кваліфікував *actio prohibitoria* як різновид негативного позову, хоча і відзначав явну недостатність відомостей про цей різновид [21].

На нашу думку, чинне цивільне законодавство не містить достатніх підстав для того, щоб кваліфікувати превентивні способи захисту як негативні вимоги. Головною ознакою негативного позову згідно зі ст. 391 ЦК України вбачається існування перешкоди для здійснення права власності, тоді як захист відповідно до ч. 2 ст. 386 ЦК України передбачає лише загрозу порушення права.

Схожа позиція була висловлена в листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 28.01.2013 р. № 24-150/0/4-13 «Про практику застосування судами законодавства під час розгляду цивільних справ про захист права власності та інших речових прав». Так, у п. 7 листа було звернуто увагу судів на те, що, якщо перешкоди в користуванні чи розпорядженні майном усунуто, то, відповідно, відсутні підстави для звернення до суду з негативним позовом. Проте таке положення не означає відсутності у власника

можливості пред'явити позов про заборону порушення права власності, яке може мати місце у майбутньому, що безпосередньо передбачено ч. 2 ст. 386 ЦК.

Список використаних джерел

1. Аналіз деяких питань застосування судами про право власності при розгляді цивільних прав / підгот. : Л. І. Григор'єва, С. В. Павловська // Вісник Верховного Суду України. — 2013. — № 12 (160). — С. 16.
2. Барон Ю. Система римського громадянського права: 6 кн. — СПб: Юридический центр Пресс, 2005. — С. 227; Васильковский Е. В. Учебник гражданского права. — Вып. 1. Введение и общая часть. — СПб: Типография Контрагентства железных дорог, 1984. — С. 150.
3. Грибанов В. П. Осуществление и защита гражданских прав. 2-е изд. — М.: Статут, 2001. — С. 106.
4. Алексеев С. С. Общая теория права. — Т. 1. — М.: Юрид. лит., 1981. — С. 280.
5. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. — 3-е вид., перероб. і допов. — Київ: Юрінком Інтер, 2010. — С. 759.
6. Мурадян Э. М. Предупредительный иск в гражданском процессе // Правоведение. — 1987. — № 4. URL: <http://www.law.edu.ru/article.asp?articleID=178328>.
7. Беяневич Е. А. О превентивной защите гражданских прав // Гражданское законодательство. Статьи. Комментарии. Практика / под ред. А. Г. Диденко. — Алматы: Раритет, Уайт энд Кейс Казахстан, 2011. — Вып. 37. — С. 22.
8. Осокина Г. Л. Иск (теория и практика). — М.: Городец, 2000. — С. 87–89.
9. Жилінкова І. В. Превентивний спосіб захисту права власності // Вісник Академії правових наук України. — 2005. — № 3 (42). — С. 136.
10. Постанова Верховного Суду України від 19.11.2014 р. по справі № 6-180цс14. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41735971>.
11. Перова М. В. Система способов защиты права собственности в современном гражданском праве: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. — Краснодар: [Б/и], 2007. — С. 9.
12. Беяневич Е. О. О превентивной защите гражданских прав // Гражданское законодательство. Статьи. Комментарии. Практика / под ред. А. Г. Диденко. — Алматы: Раритет, Уайт энд Кейс Казахстан, 2011. — Вып. 37. — С. 27.
13. Красавчиков Ю. А. Юридические факты в советском гражданском праве // Категории науки гражданского права. Избранные труды. Т. 2. — М.: Статут, 2005. — С. 113.
14. Теплякова А. В. К вопросу о понятии угрозы нарушения прав человека: теоретико-правовой аспект // Правовые проблемы укрепления российской государственности. — 2013. — Ч. 57. — С. 34.
15. Жилінкова І. В. Превентивний спосіб захисту прав власності // Вісник Академії правових наук України. — 2005. — № 3 (42). — С. 130.
16. Постанова Верховного Суду України від 19.11.2014 р. по справі № 6-180цс14. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/41735971>.
17. Беяневич Е. О. О превентивной защите гражданских прав // Гражданское законодательство. Статьи. Комментарии. Практика / под ред. А. Г. Диденко. — Алматы: Раритет, Уайт энд Кейс Казахстан, 2011. — Вып. 37. — С. 27.
18. Постанова Вищого господарського суду України у справі № 09-16/890 від 22.07.2010 р. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10606242>.
19. Подшивалов Т. П. Негаторный риск: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. — Саратов, 2011. — С. 8.
20. Римское частное право: учеб. / под ред. проф. И. Б. Новицкого и проф. И. С. Перетерского. — М.: Зерцало-М, 2012. — С. 217.
21. Покровский И. А. история римского права. — СПб: Летний Сад, 1998. — С. 342.

Кот Алексей. Превентивные способы защиты права собственности в системе защиты прав.

В статье автор анализирует правовое регулирование способов защиты права собственности в украинском законодательстве, уделяя основное внимание превентивным способам защиты. Основываясь на положениях Конституции Украины и Гражданского кодекса Украины, а также на доктринальных постулатах теории гражданского права, автор исследует вопрос о правовой природе превентивных способов защиты права собственности и их место в современной системе способов защиты субъективных гражданских прав. Особое внимание уделяется оценке необходимости наличия факта непризнания, оспаривания или нарушения субъективного права как необходимого условия для применения способов защиты субъективных гражданских прав, в том числе и права собственности.

Ключевые слова: защита субъективных гражданских прав, правовая природа защиты гражданских прав, защита права собственности, превентивные способы защиты права собственности, нарушение гражданских прав.

Kot Alexey. Preventive methods of protecting of ownership right in the system of protection of rights.

In this article the author analyzes the legal regulation of the methods of protecting the ownership right in the Ukrainian legislation, focusing on the preventive methods of protection. Based on the provisions of the Constitution of Ukraine and the Civil Code of Ukraine, as well as the doctrinal postulates of the theory of the civil law, the author explores the question of the legal nature of the preventive methods of protecting the ownership right and their place in the modern system of methods of protecting subjective civil rights. Particular attention is paid to assessing the need of existence of the fact of non-recognition, challenging or violation of subjective rights as a necessary precondition for application of methods of protecting subjective civil rights, including property rights.

Keywords: protection of subjective civil rights, legal nature of protection of civil rights, protection the ownership right, preventive methods of ownership right protection, abuse of civil rights.